

Helsingin Montessori-koulu

TASA-ARVO – JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA

06/2022

Helsingin Montessori-koulu
Hillerikuja 4
00880 HELSINKI

Sisältö

1.	TOIMINNALLISEN TASA-ARVOSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT	3
2.	HELSINGIN MONTESSORI-KOULUN YHDENVERTAISUUS- JA TASA-ARVOTYÖ	5
	2.1 Toimijat.....	5
	2.2 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen selvittäminen.....	5
	2.3 Tavoitteet ja toimenpiteet.....	6
	2.4 Arviointi ja seuranta	8
	2.5. Tiedottaminen	9
3.	TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUDEN TILANNE 2022 JA TARVITTAVAT TOIMENPITEET	10
4.	LINKKEJÄ.....	10
	LIITE 1. KYSELY OPPILAILLE YHDENVERTAISUUDEN TOTEUTUMISESTA KOULUSSA	11
	SUUNNITELMAN PÄIVITTÄMINEN JA JALKAUTUS	12

1. Toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman lähtökohdat

Tasa-arvolaki ja yhdenvertaisuuslaki kieltävät oppilaitoksia sekä muita koulutusta ja opetusta järjestäviä yhteisöjä asettamasta henkilöä muita epäedullisempaan asemaan seuraavien syrjintäperusteiden kannalta:

- ikä
- sukupuoli tai sukupuoli-identiteetti tai sukupuoli-ilmaisu
- alkuperä
- kansalaisuus
- kieli
- uskonto
- vakaumus
- mielipide
- politiikka
- ay-toiminta
- vammaisuus
- seksuaalinen suuntautuminen
- muu henkilöön liittyvä syy.

Tämä tulee huomioida opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä, opintosuoritusten arvioinnissa ja oppilaitoksen muussa varsinaisessa toiminnassa.

Viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että kaikilla on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineista tukevat tämän lain tarkoitusta toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen.

(Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 5 §)

Viranomaisten, koulutuksen järjestäjien ja muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen sekä työnantajien tulee ennaltaehkäistä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti.

(Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 6 c §)

Koulu ei saa toimia siten, että oppilas joutuu epäedullisempaan asemaan sukupuolensa perusteella. Tasa-arvolaki kieltää myös sukupuoleen perustuvan ja seksuaalisen häirinnän samoin kuin syrjinnän sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella. Oppilaitoksen vastuu alkaa kuitenkin vasta, kun häirintä on saatettu sen vastuullisen edustajan tietoon. Oppilaitos on tällöin velvollinen ryhtymään toimenpiteisiin häirinnän poistamiseksi.

(Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 7 §)

OPH ohjeistukset

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä oppilaiden ja henkilöstön kanssa. Suunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa. Toiminnallisessa tasa-arvosuunnitelmassa tulee erityistä huomiota kiinnittää oppilas- ja opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan.
(Määräys 63/0101/2015: Toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman laadintavelvoite)

Kansallinen opetussuunnitelma 2016 määrittää

OPS perusteissa on sitouduttu sukupuolten tasa-arvon edistämiseen useasta näkökulmasta.

- Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia opinnoissaan. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.
- Perusopetus lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta.
- Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavia periaatteita.
- Opetuksen tulee olla sukupuolitietoista. Jokainen oppiaine edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa omalla tavallaan.
- Työtapojen, oppimisympäristöjen ja yhteistyökumppaneiden valinnassa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

2. Helsingin Montessori-koulun yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyö

2.1 Toimijat

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön ja -suunnitelman koordinoinnista vastaa työtä varten perustettu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusryhmä. Ryhmä tiedottaa henkilökuntaa ja käynnistää sovitut tasa-arvotyön vaiheet ja valvoo työtä, dokumentoi ja kokoaa arvioinnin. Myös kyselyjen toteuttaminen ja tarkasteleminen tavoitteiden asettamiseksi kuuluu ryhmän toimenkuvaan.

Helsingin Montessori-koulun koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusryhmä muodostuu seuraavista rooleista, joiden haltijat osallistuvat vuosittain työskentelyyn:

- ryhmän puheenjohtajana toimii koulun rehtori
- sihteerinä opettajakunnan edustaja
- jäsenenä johtokunta-hallituksen valitsema edustaja
- vuorovuosi joko koulupsykologi, kuraattori tai kouluterveydenhoitaja.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön toimijoita ovat lisäksi koulun oppilaskunta, ja luokkien luokkavaltuustot, jotka suunnittelevat ja ideoivat eri vaiheissa luokissa tehtävää työtä. Oppilaat otetaan mukaan tähän työhön jo suunnitteluvaiheessa. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusryhmä vie työn koulun opettajakunnan käsiteltäväksi.

Vanhemmille ja huoltajille tiedotetaan koulussa tehtävästä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöstä vanhempainilloissa, oppilashuollon tiedotteissa, koulun sisäisessä viestinnässä ja tarpeen mukaan myös oppilaskohtaisissa, vuotuisissa oppimissuunnitelma-keskusteluissa.

2.2 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen selvittäminen

Helsingin Montessori-koulussa järjestetään kolmen vuoden välein tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuden teemavuosi. Tällöin kartoitetaan tilanne tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden osalta seuraavilla tavoilla:

- Oppilaiden opetuksen yhteydessä tehtävät keskustelutilaisuudet, jotka voivat pohjautua ikäkaudelle sopivaan alustavaan tehtävään kuten kirjoitelma-, arkitilanteiden videointi-, draama-, sarjakuvien piirtämisen ja valokuvauksen tehtäviin. Keskustelu tehdään ainakin kerran lukukaudessa. Näistä yhteenveto tehdään tasa-arvo ja yhdenvertaisuusryhmälle.
- Huoltajien keskustelutilaisuus osana koti-koulu-iltaa.
- Koko koulun vuotuinen tyytyväisyyskysely, nk.Pulssi-kysely, painotetaan tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen. Kyselyn näistä osa-alueista tehdään yhteenveto tasa-arvo ja yhdenvertaisuusryhmälle.

Seuraava tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuden teemavuosi on lukuvuosi 2023-24.

2.3 Tavoitteet ja toimenpiteet

Helsingin Montessori-koulun tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyön tavoitteena on että

1. Opetuksella tuetaan yhdenvertaisesti kaikkien oppilaiden oppimista ja hyvinvointia käyttäen monipuolia opetusmenetelmiä, oppimisympäristöjä ja verkostoja
2. Koulun henkilökunta ei luokittele lapsia tai oletta lasten olevan ja toimivan tietyllä tavalla esim. iän, sukupuoli tai sukupuoli-identiteetti tai sukupuoli-ilmaisun, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteiden, poliittisten näkemysten, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.
3. Oppilaita ei ryhmitellä tarpeettomasti esim. sukupuolen tai iän mukaan, ellei siihen ole erityistä perustetta (esim. suihkussa käynti).
4. Koulussa käsitellään avoimesti tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen, ml. sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyviä asioita.
5. Oppimateriaalit valitaan ja laaditaan yhdenvertaisuutta kunnioittaen ja tasa-arvotietoisesti. Varmistetaan, että niissä esiintyy sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuutta, tyttöjä ja poikia eri tehtävissä sekä erilaisia perhemalleja.
6. Opettajat kyseenalaistavat stereotyyppisiä sukupuolirooleja, työnjakoa, heteronormatiivisuutta ja yksipuolisia perhemalleja.
7. Opettajat edellyttävät samoja asioita kaikilta oppilailta. Esim. sukupuoli tai vammaisuus ei vaikuta opintosuorituksen arviointiin.
8. Oppilasta rohkaistaan myös perinteisesti epätyypillisiin koulutus- ja työuravalintoihin.
9. Opetuksessa ja koulun toiminnassa tunnustetaan mahdollisia ennakkoluuloja ja stereotyyppioita myös ihmisryhmiä kohtaan ja painotetaan ja ohjataan yksilöllisten erojen hyväksymiseen.
10. Eri ihmisryhmiä ei syrjitä tai suosita toisten kustannuksella, toimita puolueellisesti tai hyväksytä rasismia.

Helsingin Montessori-koulussa pyrimme toiminnassamme siihen, että jokainen oppilas tulee kuulluksi ja kunnioitetuksi omine ominaisuuksineen, kykyineen, havaintoineen ja kokemuksineen. Hyödyntämällä monipuolisesti erilaisia työtapoja ja oppimisympäristöjä luodaan oppilaille myönteisiä oppimiskokemuksia. Kiinnitämme oppimateriaalien valinnoissa huomiota sukupuolten ja kansallisuuksien esittämisen tapaan sekä kuvallisesti että teksteissä. Tuemme oppilaan kasvua täysivaltaiseksi yhteisön jäseneksi hänen yksilöllisten ominaisuuksien rajoittamatta. Opetamme lapsia tunnustamaan ihmisiin liittyviä stereotyyppioita, odotuksia ja ennakoasenteita, ja tuemme heitä yksilöllisiin valintoihin niin että heidän ei tarvitse rajoittaa omaa toimintaansa odotusten mukaan.

Toiminnalle koulussa on myös ominaista, että

- Henkilökunta puuttuu välittömästi ja viipymättä häiriökäytökseen ja tasa-arvoa tai yhdenvertaisuutta loukkaavaan toimintaan
- Lapsia osallistetaan koulun toimintaan yksilöllisistä eroista huolimatta tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti ikäkauden mukaisesti
- Koulussa tuetaan kaikkien lasten osallistumista oppilaskunnan toimintaan esim. sukupuoli-identiteetin tai kielellis-kulttuuristen rajojen yli
- Koulussa tehdään aktiivisesti kodin ja koulun yhteistyötä myös tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävissä asioissa

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusryhmä huolehtii kriittisten tilanteiden tunnistamisesta, ennaltaehkäisyn suunnittelemisesta, ohjaten häiriötilanteiden johdonmukaiseen kirjaamiseen sekä jälkiarviointiin tukien näin koko organisaation oppimista. Myös muu toiminta kuten kirjastotoiminta, kerhotoiminta sekä kouluruokailu, välitunnit, päivänavaukset, juhlat, retket, opintokäynnit ja leirikoulut noudattavat tasa-arvoista ja yhdenvertaista toimintatapaa.

Asiaa työstetään oppilaiden kanssa vuosittain esim. seuraavilla tavoilla:

Nuoremmat oppilaat

- Arvioidaan koulun tilankäyttöä: mitä tiloja tytöt ja pojat käyttävät? Entä eri kieliryhmät?
- Tutkitaan lasten kanssa sukupuolten tasa-arvon ideaa: Esim. Mitä se tarkoittaa perheessä, luokassa, koulussa, yhteiskunnassa?
- Harjoitellaan itseä ja omaa koulunkäyntiä koskevaa päätöksentekoa esim. oppilaskunnassa tai luokkavaltuustossa. Tutustutaan demokratian ideaan, tehdään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviä aloitteita.
- Otetaan selvää lähialueen ammateista. Huomioidaan, että hoitaja tai opettaja voi olla mies, teknisen alan edustaja voi olla nainen. Huomataan myös, että esim. vammaisuus ei aina vaikuta ammatinvalinnassa.

Vanhemmat oppilaat

- Tutkitaan ja tehdään minielämäkertoja tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäneistä henkilöistä.
- Tutkitaan mediatekstejä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Tutustutaan mainonnan ja markkinoinnin sekä sosiaalisen median luomiin mielikuviin ja stereotyyppioihin erilaisista ihmistyhmistä. Arvioidaan pelien ja/tai muiden verkossa olevien materiaalien käsityksiä ihmisten erilaisuudesta ja rooleista maailmassa.
- Tutkitaan perinteisten klassikkokirjojen tai elokuvien esittämistä ihmistyypeistä.
- Puhutaan verkkohäirinnästä, sen määritelmästä ja toimintamalleista häirintätilanteissa. Puhutaan myös vihapuheesta sosiaalisessa mediassa.
- Tehdään julisteita, lyhytelokuvia, sarjakuvia, prezejä tasa-arvon puolesta. Selvitetään, kenellä on puhetilaa luokassa. Miten puheenvuorot jakaantuvat?
- Järjestetään kysely tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta (LIITE1.)
- Esitellään havaintoja tasa-arvon toteutumisesta koko koululle koulupäivän aikana 17.3 tasa-arvopäivän ja Minna Canthin päivän nimissä.

Tasa-arvotyö on kuitenkin pääasiassa jatkuvaa työtä ja tietoisuutta koulun arjessa. Oppilaan mahdollisuus vaikuttaa koulun toimintaan ja ilmaista mielipiteensä asemaansa liittyen edistää tasa-arvoa. Tämä toteutuu montessoriympäristössä hyvin. Koulun oppilaskuntatoiminta toteuttaa myös tätä tavoitetta. Lisäksi oppilashuolto parantaa oppilaiden kasvua, kehitystä ja oppimisen edellytyksiä ja luo näin tasa-arvoa. On tärkeä huomata, että myös kodin ja koulun yhteistyö vanhempainilloissa ja tapaamisissa koskettaa suoraan tai välillisesti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja edistää avoimuutta. Opettajien ja henkilökunnan päivittäinen työ luokissa häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja tilanteiden selvittämiseksi on ensisijaisen tärkeää.

Sukupuolten tasa-arvoa toteutetaan koko koulun toiminnassa ja käytänteissä:

Kohde	Tavoite	Keino	Vastuut
Henkilökunta	Riittävä tietous ihmisten välisestä moninaisuudesta	Koulutus, keskustelutilaisuudet	Rehtori
Arviointi	Arvioinnissa noudatetaan ehdotonta tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koulun OPS mukaisesti.	Opetushenkilöstö tunnistaa arvioinnin mahdolliset tasa-arvo-ongelmat.	Opettajat
Opetuksellinen tasa-arvo	Opetuksessa toteutetaan ja edistetään tasa-arvoa. Jokaista kohdellaan tasa-arvoisesti.	Opetushenkilöstö tunnistaa mahdolliset tasa-arvo-ongelmat opetuksessa.	Opettajat
Kouluun hakeminen ja oppilaaksiotto	<p>Haussa toteutetaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa koulun opetussuunnitelman mukaisesti.</p> <p>Hakijoita käsitellään yhdenvertaisesti etnisestä, uskonnollisesta ja poliittisesta taustasta riippumatta.</p>	<p>Anonyymi hakuprosessi (vain rehtorilla, toiminnanjohtajalla ja johtokunta-hallituksen puheenjohtajalla nimitiedot)</p> <p>Opetussuunnitelman mukaisten vuosittain tarkistettavien valintaperusteiden esittäminen hakijoille ja kiinnostuneille hakuprosessin alkaessa</p> <p>Hakuprosessin aikana käsitellään vain opintoihin vaikuttavia ja valintoihin tarvittavia tietoja.</p> <p>Johtokunta-hallitus valvoo tasa-arvoisuuden toteutumista.</p>	<p>Rehtori</p> <p>Johtokunta-hallitus</p>

Koulun tavoitteena on luoda ilmapiiri, jossa lapset voivat luottaa aikuisen apuun myös arkaluonteisissa asioissa. Oppilashuoltoryhmä ja terveydenhuolto tukevat koulua tässä toiminnassa. Näin koko kouluyhteisö sitoutuu häirinnän vastaiseen toimintaan.

2.4 Arviointi ja seuranta

Helsingin Montessori-koulussa järjestetään kolmen vuoden välein Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuden teemavuosi. Tällöin kartoitetaan tilanne tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden osalta seuraavilla tavoilla:

- Oppilaiden opetuksen yhteydessä tehtävät keskustelutilaisuudet, jotka voivat pohjautua ikäkaudelle sopivaan alustavaan tehtävään kuten kirjoitelma-, arkitilanteiden videointi-, draama-, sarjakuvien piirtämisen ja valokuvauksen tehtäviin. Keskustelu tehdään ainakin kerran lukukaudessa. Näistä yhteenvedo tehdään tasa-arvo ja yhdenvertaisuusryhmälle.
- Huoltajien keskustelutilaisuus osana koti-koulu-iltaa.
- Koko koulun vuotuinen hyvinvointikysely painotetaan tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen. Kyselyn näistä osa-alueista tehdään yhteenvedo tasa-arvo ja yhdenvertaisuusryhmälle.

Seurannasta vastaa Helsingin Montessori-yhdistyksen hallitus.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma käsitellään vanhempien edustajien kanssa koulun johtokunnassa. Keskustelua suunnitelman pohjalta käydään koulu-koti-illoissa. Muutospyynnöt suunnitelmaan ja palaute toiminnasta käsitellään koulun johtokunta-hallituksessa.

Koulua ylläpitävän yhdistyksen hallitus valvoo koulun johtokuntaa tasa-arvon toteutumisessa rekrytoinneissa ja oppilasvalinnoissa. Se antaa kaikille yksiköille ml. koululle suunnitelmallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön laatua koskevaa palautetta. Arviointia, seurantaa ja ohjeistuksia kehitetään koko ajan. Yhdistys antaa myös ohjeistusta siitä, mitä suunnitelmallisen yhdenvertaisuutta edistävän työn tulee sisältää ja miten se kuuluu tehdä. Koulutustarvetta tasa-arvon ja yhdenvertaisen toiminnan osalta kartoitetaan yhdessä koulutuksen järjestäjän varhaiskasvatuksen yksikköjen kanssa.

Koulun johtokunta seuraa koulun toimintaa arvioiden sen toimintaa myös tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kannalta. Koulun johtokunta hyväksyy opettajakunnan ja vanhempaintoimikunnan yhdessä tekemän tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman sekä siinä suunnitellut toimenpiteet. Suunnitelmaa kehitettäessä ja ylläpidettäessä kuullaan vanhempia ja vanhempaintoimikuntaa sekä koulun oppilaskuntaa.

2.5. Tiedottaminen

Tästä yhdenvertaisuus ja tasa-arvosuunnitelmasta tiedotetaan koko henkilökuntaa ja oppilaita sekä oppilaiden huoltajia. Suunnitelmasta tiedotetaan myös yhteistyö- ja sidosryhmiä.

Suunnitelmaa käsitellään seuraavaksi

- elokuussa 2022 opettajakunnassa
- syyskuussa 2022 oppilaskunnassa
- syyskuussa 2022 koulu-koti-illassa huoltajien kanssa
- lokakuussa 2022 johtokunta-hallituksessa, joka hyväksyy suunnitelmaan tarvittavat muutokset ja täydennykset

3. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuuden tilanne 2022 ja tarvittavat toimenpiteet

Montessori-koulun Pulssi-kysely pidettiin keväällä 2022. Kysely ei nostanut tasa-arvoon tai yhdenvertaisuuteen liittyviä huolenaiheita. Vertailussa tyttöjen ja poikien sekä muunsukupuolisten ryhmien välillä ei esiintynyt merkittäviä tyytyväisyyseroja. Seuraava kysely tehdään keväällä 2023. Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen painottuva Pulssi-kysely tehdään lukukauden 2023-24 aikana. Tulevana lukuvuonna 2022-23 yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvä seurantasuure-tunnusluku (KPI) määritellään koulun kuukausiraporttiin, häiritsevän käytöksen ja kiusaamiseen liittyvän sekä tyytyväisyyden tunnusluvun tapaan.

Opettajakunnan havaintoina keskustelussa maaliskuussa 2022 todettiin, että on tarve tukea ja huomioida erityisesti oppilaita, joilla on venäjänkielinen tausta. Tämä ryhmä on koulussa suurin kieliryhmä, ja jota muuttunut maailmantilanne koskettaa. Toimenpiteinä sovittiin:

- aktiivinen seuranta ja puuttuminen kiusaamiseen tai häirintään viittaavaan toimintaan ja puheeseen
- yhteydenotto soittot venäjää kotikielenä puhuvien lasten koteihin tilanteen ja kokemusten kartoittamiseksi
- keskustelut luokissa opettajan johdolla yhdenvertaisuudesta nykyisessä maailmantilanteessa aamupiireissä
- tarpeen mukaan keskustelut yksittäisten lasten perheiden kanssa toiminnan ohjaamiseksi
- havaintojen ja tilanteiden esille tuominen opettajankokouksissa seurantana

Opettajakunnan keskusteluissa havaintojen perusteella syyskuussa 2021 todettiin, että koulussa on tarve tukea muunsukupuolisten ja eri sukupuoli-identiteettiä edustavien lasten minäkuva ja yhdenvertaisuutta koulussa. Tämän pohjalta opettajakunta linjasi seuraavaa:

- käytetään johdonmukaisesti lapsi-sanaa sukupuolta määrittävien termien sijasta ja puututaan virheellisiin/tarpeettomiin luokitteleviin ilmauksiin aktiivisesti
- keskustelu yksittäisten oppilaiden kanssa mahdollisista häirintätilanteista, ja niiden pohjalta asioiden selvittely asianosaisten kanssa
- yhteydenotto yksittäisiin perheisiin parhaiden käytäntöiden sopimiseksi sukupuoli-identiteettiään miettivien lasten asioissa
- opettajien, psykologien ja kuraattorien tunnetaito-opetustuokioissa otetaan myös sukupuoli-identiteettiin liittyvät asiat esille. Tämä erityisesti yhdysluokassa 4-6.

4. Linkkejä

1. http://www.oph.fi/julkaisut/2015/tasa_arvotyo_on_taitolaji,
2. <http://www.tasa-arvokasvatuksessa.fi/>,
3. <http://seta.fi/materiaali>
4. www.finlex.fi
5. www.tasa-arvo.fi
6. www.lapinletka.fi
7. www.eimeidankoulussa.fi/opettajalle

LIITE 1. Kysely oppilaille yhdenvertaisuuden toteutumisesta koulussa

Kysely oppilaille yhdenvertaisuuden toteutumisesta koulussa

1-2 luokkien kysely tehdään opettajan johdolla niin, että opettaja esittää kysymykset ja oppilaat luokkana tai ryhminä vastaavat niihin suullisesti. Opettaja kirjaa vastaukset tai mielipiteet.

1-2 luokkien kysymykset ovat seuraavia:

Onko koulu tasa-arvoinen?:

- Kohteleeeko opettaja samalla tavalla tyttöjä ja poikia?
- Kohtelevatko oppilaat toisiaan samalla tavalla sukupuolesta riippumatta?
- Suhtaudutko itse samalla tavalla tyttöihin ja poikiin?
- Käyttäytyisitkö koulussa toisin, jos olisit toista sukupuolta?
- Voitko tehdä niitä asioita, joista pidät?
- Odotetaanko sinun tekevän asioita vain sen takia, että olet tyttö/poika/muunsukupuolinen oppilas?
- Vaikuttavatko muiden mielipiteet valintoihisi?
- Voitko olla oma itsesi koulussa?
- Tunnetko olosi koulussa turvalliseksi?
- Tuletko mielelläsi kouluun?
- Missä/milloin ei tunne oloasi turvalliseksi?
- Pystytkö kertomaan opettajalle, jos sinua tai ystävääsi kiusataan?
- Onko sinulla koulussa eri sukupuolta olevia kavereita?
- Miten tyttöjen ja poikien ystävyyteen suhtaudutaan?
- Millainen on mielestäsi tasa-arvoinen koulu?
- Mikä koulussasi erityisesti edistää tasa-arvoa?
- Onko sellaisia ongelmia, joihin voisit vaikuttaa omalla toiminnallasi?
- Toivoisitko muutoksia oppitunneille, välitunneille tai koulumatkoille?

3-6 luokkien kysely tehdään sähköisesti ja kysymykset ovat seuraavia: Viihtyvyyys, turvallisuus ja koulun toimintakulttuuri:

- Tuletko mielelläsi kouluun?
- Tunnetko olosi turvalliseksi koulussa?
- Tunnetko olosi hyväksytyksi koulussa?
- Pystytkö kääntymään opettajan puoleen, jos sinulla on huolia koulussa?
- Koulussa jokainen saa olla oma itsensä ja ilmentää sukupuoltaan haluamallaan tavalla onpa hän tyttö, poika tai muunsukupuolinen.

